

Asia: 1/41/2016

Lausuntopyyntö yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) mietinnöstä ja työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi uudeksi tietosuojalaksi

1 luku. Yleiset säännökset

Yleiset kommentit

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ry yhdessä Svenska litteratursällskapet i Finland rf:n kanssa lausuu yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) mietinnön ja työryhmän ehdotuksen hallituksen esitykseksi uudeksi tietosuojalaksi johdosta seuraavaa:

Työryhmän ehdotuksen mukainen tietosuojalaki vaarantaisi toteutuessaan suomalaisten kulttuuri-perintöorganisaatioiden (arkistot, kirjastot, museot, taidemuseot) toiminnan, sillä laki ei huomioi kulttuurihistoriallisen aineiston keräämiseen, tallentamiseen ja tarjolle asettamiseen liittyviä erityispiirteitä.

EU:n tietosuoja-asetus itsessään mahdollistaisi kansallisen liikkumavaran. Tämä liikkumavara tulisi hyödyntää täysimääräisesti, ja myös asetuksessa tarkoitettujen erityisten henkilötietoryhmien osalta, sillä sanktioiden pelko voi johtaa ylimitoitettuihin näyttö- ja käyttörajoituksiin ja jopa kokonaisten julkisella rahoituksella tuotettujen yhteisten palveluiden alasajoon. Tällöin tallentuva kulttuurihistoriallinen aineisto köyhtyy. Jos vain julkisuuden henkilöiden tietoja saa tallentaa, jäljelle jää vain ”virallinen historiankirjoitus” ja suomalaisen elämän monimuotoisuus: kansanperinne, paikallishistoria, arjen historia, etniset vähemmistöt sekä marginaaliryhmät jää unohduksiin.

Samalla kun tietosuojalakiluonnos vaarantaa kulttuuriperintöorganisaatioiden toiminnan, se myös vesittää Opetus- ja kulttuuriministeriön Avoimen tieteen ja tutkimuksen hankkeen, jonka tavoitteena on, että Suomi nousee johtavaksi maaksi tieteen ja tutkimuksen avoimuudessa ja että avoimen tieteen mahdollisuudet hyödynnetään laajasti yhteiskunnassa. Esimerkiksi sivistysvaliokunta on todennut tuoreessa lausunnossaan (SiVM 13/2016 vp), että arkistoaineistojen

kuvailutietojen tuominen verkkopalveluihin lisäisi tuntuvasti julkisilla varoilla kootun kulttuuriperinnön avoimuutta ja hyödynnettävyyttä.

Yllämainittujen ongelmien ratkaisemiseksi ehdotamme seuraavat lisäykset ja muutokset työryhmän lakiluonnokseen.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

2 luku. Käsittelyn oikeusperuste eräissä tapauksissa

Yleiset kommentit käsittelyn lainmukaisuutta koskevasta 3 §:stä.

Esitämme, että lakiehdotukseen lisätään pykälä, joka kattaa henkilötietojen käsittelyn kulttuuriperintöorganisaatioissa:

Henkilötietoja sisältävien kulttuuriperintöaineistojen sekä kulttuuriperintöaineistoihin liittyvien henkilötietoja sisältävien viitetietojen käsittelylle arkistointi- ja kokoelmienhoitotarkoituksessa on yleistä etua koskeva tehtävä ja siten tietosuoja-asetuksen 6 artiklan e kohdan mukainen käsittelyperuste aina kun

- 1) Kulttuuriperintöaineistojen, kuten esimerkiksi asiakirjat, esineet, painotuotteet, taideteokset, luonnontieteelliset aineistot, kuvat ja audiovisuaalinen aineisto, dokumentointiaineistot, kyselyaineistot sekä niiden viitetiedot tallentaminen ja saataville saattaminen on rekisterinpitäjänä olevan kirjaston, arkiston tai museon lakisääteinen tai sääntömääräinen tehtävä,
- 2) rekisterinpitäjän arkistointi- ja kokoelmienhoitotoiminta perustuu julkisesti saatavilla olevaan suunnitelmaan,
- 3) tallennetut tiedot ovat oleellisilta osin tutkijoiden ja muiden tarvitsijoiden käytettävissä ja
- 4) pääsy henkilötietoihin on rajoitettu ja niitä luovutetaan vain niille, joilla on oikeus käsitellä niitä.

Momentissa 1 § tarkoitetut kirjastot, arkistot tai museot saavat tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2j kohdan perusteella myös käsitellä 9 artiklan tarkoittamia erityisiä henkilötietoryhmiä.

Rekisterinpitäjinä olevat kirjastot, arkistot tai museot, joilla on tässä pykälässä mainittu käsittelyperuste voivat myös käsitellä henkilötietoja yhteistyössä ja yhteisissä järjestelmissä.

Yleiset kommentit erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta 5 §:stä ja rikostuomioita ja rikkomuksia koskevasta 6 §:stä.

-

Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettavan ikärajan tulisi olla:

-

Ikärajaa koskevat perustelut

-

3 luku. Valvontaviranomainen

Yleiset kommentit suullista käsittelyä seuraamuslautakunnassa koskevasta 16 §:stä

-

Muut yleiset kommentit valvontaviranomaista koskevasta 3 luvusta.

-

4 luku. Oikeusturva ja seuraamukset

Yleiset kommentit käsittelyn viivästyistä koskevasta 23 §:stä.

-

Tulisiko yleisen tietosuojasetuksen 83 artiklan mukaisia hallinnollisia sakkoja voida kohdistaa myös viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin?

-

Perustelut

-

Mikäli vastaus hallinnollisten sakkojen kohdistamista viranomaisiin koskevaan kysymykseen on ei, pyydetään esittämään näkemys vaihtoehtoisesta seuraamusjärjestelmästä.

-

Muut yleiset kommentit oikeusturvaa ja seuraamuksia koskevasta 4 luvusta.

-

5 luku. Tietojenkäsittelyn erityistilanteet

Yleiset kommentit henkilötietojen käsittelyä journalistisia, akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten koskevasta 27 §:stä.

-

Yleiset kommentit tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia sekä tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuvaa käsittelyä koskevista poikkeuksista ja suojaustoimista

Esitämme, että esityksen 31§:n tekstistä, jossa on tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia sekä tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuvaa käsittelyä koskevat poikkeukset ja suojaustoimet tulisi poistaa kohdan 4 viimeinen osa ”sekä muutoinkin toimitaan niin, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille.”

Esitämme että esitykseen lisätään seuraava pykälä:

Tutkimusaineistojen arkistointi ja jatkokäyttö

Henkilötietoja sisältävien tutkimusaineistojen arkistoinnille ja jatkokäytölle on 6 artiklan e kohdan mukainen käsittelyperuste, kun sen lisäksi, mitä 31 §:ssä säädetään

- 1) henkilötietoja käytetään ja luovutetaan vain historiallista tai tieteellistä tutkimusta taikka muuta yhteensopivaa tarkoitusta varten
- 2) tutkimuksella on vastuuhenkilö tai siitä vastaava ryhmä
- 3) henkilötietojen jatkokäyttö perustuu asianmukaiseen tutkimussuunnitelmaan ja
- 4) pääsy henkilötietoihin on rajoitettu ja niitä luovutetaan vain niille, joilla on oikeus käsitellä niitä.

Muut yleiset kommentit tietojenkäsittelyn erityistilanteita koskevasta 5 luvusta.

Esitämme että pykälä 33 tarkennetaan seuraavaan muotoon:

Käsiteltäessä henkilötietoja yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia varten, voidaan tietosuojasetuksen 15–21 artiklassa tarkoituksista oikeuksista tarvittaessa poiketa sillä edellytyksellä, että

- 1) kulttuuriperintöaineistojen tallentaminen ja saataville saattaminen on rekisterinpitäjänä olevan oikeushenkilön lakisääteinen tai sääntömääräinen tehtävä,
- 2) rekisterinpitäjän arkistointitoiminta perustuu julkisesti saatavilla olevaan suunnitelmaan,

- 3) tallennetut tiedot ovat oleellisilta osin tutkijoiden ja muiden tarvitsijoiden käytettävissä ja
- 4) pääsy henkilötietoihin on rajoitettu ja niitä luovutetaan vain niille, joilla on oikeus käsitellä niitä.

Esitämme että esitykseen lisätään seuraava pykälä:

Tietojen julkaiseminen verkossa

Kirjastolla, arkistolla ja museolla, jonka lakisäateisenä tai sääntömääräisenä tehtävänä on kulttuuriperintöaineistojen tallentaminen ja saataville saattaminen, on oikeus antaa tai asettaa saataville yleisen tietoverkon välityksellä aineistojen saatavuuden kannalta välttämättömät tiedot sen hallussa olevista aineistoista. Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukainen tieto saadaan asettaa saataville jos se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden ja siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan.

Kun 1 momentissa tarkoitettu kirjasto, arkisto tai museo ei tietojen suuren määrän, tietojen iän tai muun sellaisen syyn vuoksi voida edellyttää hankkivan rekisteröidyn suostumusta, on rekisterinpitäjällä oikeus antaa tai asettaa saataville yleisen tietoverkon välityksellä kulttuuriperintöaineistoa siltä osin, kun tämä julkaiseminen on tarpeen yleisen edun mukaisen arkistointitarkoituksen toteuttamiseksi, eikä se loukkaa rekisteröityjen etua suhteettomasti. Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukainen tieto saadaan asettaa saataville jos se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden ja siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan.

Laki rikoslain 38 luvun 9 §:n ja 10 §:n 3 momentin muuttamisesta

Yleiset kommentit tietosuojarikosta koskevasta 9 §:stä.

-

Muut mahdolliset kommentit

Muita huomioita työryhmän mietinnöstä ja ehdotuksesta hallituksen esitykseksi

-

